

**НАЦИОНАЛНА АКАДЕМИЯ ЗА ТЕАТРАЛНО И ФИЛМОВО
ИЗКУСТВО „КРЪСТЬО САРАФОВ“**

Факултет „Екранни изкуства“

Катедра „Филмова и телевизионна режисура и анимация“

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Клавдия Камбурова

Югозападен университет „Н. Рилски“ Благоевград

За дисертационен труд

**“МОНТАЖНИ ПРИНЦИПИ ПРИ ИЗГРАЖДАНЕТО НА
ДОКУМЕНТАЛНИ ФИЛМИ ОТ АРХИВНИ МАТЕРИАЛИ“**

**За присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в
професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство.**

Докторант: Мария Викторова Аверина

Научен ръководител: Проф. д-р Нина Алтъпармакова

Докторантката се е спряла на актуална тема, свързана с използването на архивни материали.

Архивните материали са не само носители на информация, но и свидетелстват за развитието на дейностите, извършвани от физическо или юридическо лице, в резултат на което са получени. В този смисъл цялата човешка дейност е част от потенциален архивен акт: продуктите от събития (исторически, културни, политически, художествени) заслужават да бъдат организирани и запазени в дългосрочен план като доказателство за настоящето и миналото.

Глобалната експанзия на Интернет в почти всички сфери на социалния живот, задълбочи трансформациите настъпили в архивната парадигма. Интернет разшири възможностите за използването на архивни материали. Това, от една страна, създава по-големи възможности, но, от друга, усложнява в редица аспекти използването на тези материали – автентичност, авторски права, качество на изображението и др.

Архивните документи представят три особености. На първо място, уникалност. Второ, те са разположени пространствено и времево. Като се има предвид, че те са получени в резултат на публична или частна дейност,

това ги ограничава и ги прави сходни с тези, които произтичат от нея. Трето, те не се разглеждат изолирано, а по-скоро като поредица от документални единици, произхождащи от една и съща дейност.

Докторантката разглежда понятието архив, неговото многообразие и проблемите, пред които се изправя авторът, боравейки с пространствените и времеви измерения на архива. Контекстът, в който се поставя даден документ, поставя редица трудности пред автора, свързани с неговата автентичност, субективизъм, исторически и социално–културни параметри. Мария Аверина подчертава, че различните архивни материали изискват различен подход, както и позиция на твореца, която трябва да е максимално обективна, но и да дава авторската позиция, която да достигне до зрителя, да му предложи ново тълкуване на историческите процеси или да бъде вградено в сюжета на документалния филм. Всеки архив съдържа малко истина за времето, в което е създаден. Това не е просто истината, а истината, видяна от специфична гледна точка, конструирана с цел. Най-важното е контекстът.

Докторантката разглежда видовете архивни материали, творческите и технически проблеми, свързани със създаването на документални филми. Авторката се спира на въпросът с гласа за кадър, неговата роля при надграждането на изображението, на филмовия ритъм, на стила на монтажа, на авторския стил, който изгражда това и създава нов контекст на архивните материали. Мостът, който авторът изгражда между минало и настояще, осветява и миналото по различен начин.

Архивен материал може да се нарече всеки изходен филмов материал, който в творческия процес придобива нов смисъл и носи нова стойност.

Особено ценни са анализите, които Аверина прави на знакови документални филми, като анализира различния авторски подход към архивния материал. Стилните различия на филмите са базирани на различните похвати и начина на интерпретиране и използване на

архивните материали. Подобавашо място докторантката отделя на големия документалист Юлий Стоянов. Той обича хронологичния разказ, не се стреми да го разруши. Стилът му е по-скоро интелектуален, емоционално дистанциран. Други творци избират емоционален, авторски коментар, с който усилва степента на емоция и така прави зрителя съпричастен. Жанровите характеристики на този вид документално кино са многообразни, както е архивният материал, който авторите използват и интерпретират.

Документалното кино винаги е искало да обясни света, да достигне до скритата истина за човека и заобикалящата го среда.

Ограниченията и трудностите при работата с архивен материал са, както от творческо, така и от техническо естество. Докторантката се спира на огромното разнообразие на архивните материали, на времето, което авторите отделят за проучване, анализиране, както и на удостоверяване на автентичността. С навлизането на Интернет, тази трудности се увеличават многократно. Техническата обработка на архивните материали също е обект на анализ от страна на Аверина.

Практическият ѝ опит, задълбоченото проучване на темата, прави дисертацията на Аверина не само теоретично и академично издържана, тя притежава и голяма степен полезен практически приложим труд.

Приемам приносите на Мария Аверина и на базата на изложения и задълбочен текст, гласувам „за“ и предлагам на Научното жури да и присъди званието „доктор“.

17.08.2023 София

доц. д-р Клавдия Камбурова